„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи шаљу се администрацији, а рукописи Уредништву „БРАНИКА“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт године: К 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 47. У Новом Саду, у суботу 28. фебруара (12. марта) 1904. Година XX.

ПОЗИВ.

Умољавају се **деоничари** „Деоничарског Друштва Браника“, да на своје уписане деонице најдаље до 7. (20.) марта 1904. уплате даљих 30% т. ј. 30 Круна на сваку деоницу. Уплату ваља слати на администрацију „Браника“ у Нови Сад.

У **Новом Саду**, 20. фебруара (4. марта) 1904.

Управа „Деоничарског Друштва Браника“.

Шта је са заједницом народности у Угарској?

I.

Била су стара времена, кад није било нужно говорити о заједници немађарских народности у Угарској, кад није било противности између народности и мађарског племена. То су била она стара срећна времена пре буне год. 1848., кад се могло казати: extra Hungariam non est vita — кад су се сви становници Угарске без разлике народности осећали да им је најбоље у тој својој отаџбини и да изван Угарске нема бољег живота.

То су била она времена, кад је цветала жупанијска автономија и автономија варошких муниципија, те су и жупаније и варошке муниципије са својом автономијом, биле нека врста швајцарских кантона. Централна управа Угарске са угарском дворском канцеларијом у Бечу и са намесничким већем у Будиму слабо се бринула за оно, што су жупаније и вароши у кругу своје автономије радиле и закључивале. Само онда кад је Аустрија хтела у свом интересу да спроведе што против Угарске, онда је централна управа у Бечу и у Будиму била енергична, те суспендовала автономију и владала својим комесарима. Онда су се показале угарске жупаније као бедеми уставности. Ту је онда на послетку било погодбе: сазвао се угарски сабор па је ствар опет дошла у правилан ток: комесари су опозвани и жупаније и вароши добиле су опет своју стару автономију.

Тако је то било све до год. 1848. Пре преврата у год. 1848. текао је државни живот у Угарској сасвим мирно. Све док се није почео уважати мађарски језик као званичан у свима жупанијама и варошима — народносног питања није било и није могло бити. Званичан језик је био латински, али овај само у оним сферама државног живота, који се није много дотицао оних фактора, што су управљали автономијом жупанија и вароши. Протоколи и званичне одлуке вођене су латинским језиком. Али у жупанијама и у варошима, у својим скупштинама, у својим одборима, народности говориле су својим народним језиком и чиниле предлоге на свом језику. У неких десет словачких жупанија није се чула друга реч до словачка. У том погледу биле су народности потпуно изравнане са Мађарима. У јужној Угарској смо ми Срби у варошким муниципијама потпуно доминирали. Магистрати у Новом Саду, у Сомбору, у Бечкереку, у Вршцу, и у Темишвару, па магистрати у дистриктима: потиском и кикиндском, такође су били у нашим рукама и те муниципије носиле су српски тип. Другим народностима Срби су чинили саразмерне концесије. У Новом Саду при тако званим колумнарним звањима мењали су се Срби и Немци. У Новом Саду ако је при једној рестаурацији постао Србин градоначелник и капетан, морао је бити биров Немац а при идућој рестаурацији опет Немац градоначалник а биров Србин. Мађари у оно доба у Новом Саду нису бројали.

Тако су то саме народности међу собом према муниципалној автономији решавале народносно питање и у погледу звања и у погледу употребе језика у автономним представништвима, где је свака народност свој језик употребљавала.

Народносно питање избило је на површину тек онда, кад је угарски сабор дотадашњи строј државни хтео променити у духу напреднијих установа, па однošај јобаџа, поданика према спахијама укинути, те модерне уставне установе створити.

На угарском сабору према дотадашњем феудалном строју, мађарска аристократија играла је најважнију улогу. Угарски сабор упливом мађарске аристократије учинио је велику погрешку и пао у велику заблуду, што је држао, да ће модерним установама најбоље одговорити, ако ће са уважањем мађарског језика, као званичног за читаву Угарску, дати Угарској тип племенске мађарске државе. То је изазвало под закриљем Аустрије велики отпор Хрватске и немађарских народности. Противности постале су све јаче и кад је угарски сабор под вођством Лајоша Кошута створио законе од год. 1848. на модерној основи, али у духу централизације и племенске мађарске државе, заједница немађарских народности под закриљем Аустрије избила је у грозан грађански рат. Данас нека Бог сачува народности такове заједнице! Али народности ипак имају и морају имати заједнице раде уставне обране свога народнога бића.

△

ЛИСТАК.

СРПСКИ УСТАНАК
од 1804.—1813.

Од проф. **Петра Марковића.**

(Наставак.)

Срби и Руси.

Као Турци, противници и учитељи Срба, тако је Карађорђе с војводама српским служио се методом, који прописује, да су увек спремна два гвожђа на ватри. Они су се непрестано били, а у исти мах погађали с непријатељима. Напори Наполеонови да завади Русију и Турску и његово примицање Русији учинише те Русија поче год. 1807. све више пажње обраћати Србима. Нови руски заповедник Михелсон радио је да ухвати сталне војничке везе преко Румуније са Србима. То је и Карађорђе желио, па је очекивао руску војску у помоћ да би помоћу ње што више раширио земљу, док је руски заповедник одређујући Србима задатак кооперације, без обзира на домаће српске потребе тражио 4—5000 Срба у Влашку за потребу десног крила руског. Срби су се уздали у победу руског оружја над Турцима, па су хтели, да као савезници руски и они се користе и прошире што више земљу. Како им је Ичкова погодба и онако донела најглавнији добитак (градове, нарочито Београд), те се више ничему од ње не надаху, загазе и они у борбу с Турцима, одмах чим је Ичко побегао из Ниша у Србију. Главна српска акција била је наперена против Видинског Пашалука хотећи да се на оној страни састану с Русима. Тада падају и прва дела Хајдук-Вељка, који је изишао на глас, што је Црну Реку освојио и ослободио од Турака. После сјајне победе на Штубику, руском помоћу извојеване, пређе под српску власт готово сва Крајина, а после узећа Ужица, не беше осим Сокола ниједнога града, који није био у српској власти. Поред војничких утврдише се и дипломатске везе с Русијом доласком К. К. Родофиникина, руског заступника. Али како се Срби огорчише, кад чуше, да су Руси склопили примирје без Срба, у које је само та тачка унесена да турска војска не удара на она места, где је српска војска помешана с руском. Истина, да се велика турска војска испод Ниша разишла без напада по обичном турском нереду и да су одржале две знатне победе на Дрини, али се из читавог тога војевања опажало, да је онај пређашњи ратни занос нешто попустио и да се и поред руске помоћи војевало с мање енергије него пре.

У даљем току 1807. и кроз читаву 1808. годину трудили су се Турци, да би само имали одрешене руке у рату с Русијом, да придобију Србе за непосредно измирење. Но обе мисије и митрополита ћустендилског и видинскога остале су безуспешне, јер су Срби упорно захтевали јамство двеју, а не једне силе (Француске), да не би, кад би се Турска с овом силом заратила, остали према Турцима без икакве гаранције.

Уз то су Руси у своме пројекту уговора с Турцима обухватили и Србију, којој су Турци требали признати потпуну самоуправу заједно са свима градовима и с маленим данком од 100.000 гроша. Ово релативно најбоље обезбеђење своје слободе могли су Срби само у савезу са Русима постићи, стога је поновно напрезање Хуршид-паше, да са Србима склопи посебан уговор и одвоји их од Русије, остало безуспешно. И тако, кад се преговори о миру између Руса и Турака прекидоше, Срби се после одмора од године и по дана нађоше опет на ратној нози с Турцима.

Надајући се, да ће руска војска прећи преко Дунава, Срби наумише, да с пролећа 1809. год. с четир стране груну на Турке. У њима се рађале велике наде, да ће сада у савезу са Русима, установити некадашњу државу српску.

Али већ за последњег мировања (1807. и 1808.) беше се међу Србе увукао нов један елеменат, а то је раздор између кнезова, који ће негативно деловати слабећи отпорну снагу српску, те осујетити на велико засновану акцију српску. Највећој моравској војсци, која је имала на Ниш напасти, није био постављен на чело прослављени и даровити Петар Добрњац, велики противник Карађорђа, у чијим се рукама почела поступно прикупљати права централна власт, него буде постављен пријатељ Карађорђев, неки Милоје Петровић, неспособан за војводу велике војске, али безопасан за Карађорђа.

Подринска војска под кнезом Симом Марковићем беше продрла у Босну те бунећи тамошњи народ српски против Турака продираше према Сарајеву. Друга војска под самим Карађорђем продре у новопазарски санџак и освоји га, па се у Колашину састаде са црногорским војводом Јовом Шибалијом. Затим после славне победе на Суходолу, опседне Нови Пазар. И оној војсци на Тимоку, у којој су били Миленко Стојковић и Хајдук-Вељко, пође за руком, ако не да освоји Видин и Белиграчик, а оно да

Опструкција престала.

* Будимпешта, 26. фебр. (10. марта) 1904.

На данашњој седници угарског сабора догодио се такав обрт, каквом се јуче нико ни надати није смео. Тиса је повукао свој предлог о измени пословника, а Угроновци су изјавили, да ће пропустити законски пројект о новачењу, што значи толико, да је опструкција у угарском сабору с данашњим даном престала. Тај догађај изненадио је све политичке кругове, јер се догодио у јеку спремања како владине тако и опозиционих странака за даљу борбу.

Седница је отпочела поименичним гласањем, да-ли да се предлог министра-председника о измени пословника стави на дневни ред или не. Са 238 гласова против 107 одлучио је сабор да га стави на дневни ред. За тим је Тиса повукао све законске пројекте, које је влада поднела сабору, дакле и законски пројект о новачењу, те је политичка ситуација била таква, да је парламенат већ на сутрашњој седници требао отпочети дебату о измени пословника. Али изненада је устао почасни председник Кошутове странке Коломан Тали, који је у кратком говору изнео тежак положај накнадних резервиста, који су позвани да попуне стални кадар, и оних војника који већ четврту годину служе. Ако се парламенат, прекинувши дебату о законском пројекту о новачењу, буде упустио у дебату о измени пословника, због огорчене борбе, која ће се развити између владе и опозиције, држава још врло дуго не ће добити поваке, те ће позване резервисте морати служити још непредвиђено дуго време, Њих ради у последњем тренутку обраћа се и влади и опструкцији с молбом, да прекину даљу борбу: министра-председника моли, да повуче свој предлог о измени пословника, а опструкционаше, да пропусте законски пројект о новачењу за 1903. годину.

И сад се догодило оно, чему се нико није надао. Одма после Талијева говора устао је министар-председник гроф Тиса и изјавио, да је вољан повући свој предлог о измени пословника, ако и свака странка буде пружила гаранције, да ће опструкција против законског пројекта о новачењу престати. Изјаву министра-председника поздравили су владиновци и Кошутовци френетичким тапшањем, Тали је пак приступио Тиси, те се у знак захвалности руковао с њиме, а председник Перцел је на пет минута прекинуо седницу.

После овог кратког одмора устао је глава опструкције Угрон, и изјавио у име својих једномишљеника опструкционаша, да усвајају предлог министра-председника и да су вољни пропустити законски пројект о новачењу, ако министар-председник буде повукао свој предлог о ревизији пословника. Та изјава Угронова значи дакле — крај опструкције. После његове изјаве устали су председници пучке и Апоњијеве странке, гроф Аладар Зичи и Арпад Сентивањи, те у име својих странака изјавили, да се радују, што је у парламенту успостављен мир.

Сад је пак Тиса повукао свој предлог о измени пословника, који је подигао толику буру и замолио сабор, да његову изјаву о повлачењу подастртих законских пројеката сматра неучињеном.

На дневни ред сутрашње седнице истакнут је законски предлог о новачењу. Сутра ће и генерална и специјална дебата свакако бити завршена, те ће најдуже до понедељника постати санкционисан закон, а новачење, које се требало одржати прошлог пролећа, одржаће се месеца априла. Држи се, да ће накнадне резервисте још пре него што новаци ступе у војску, бити пуштени својим кућама.

Дуга политичка криза у Угарској данас је решена. Само је врло велико питање, дали је с данашњим даном наступио мир или само примирје, јер из данашњих изјава не може се јасно разабрати, да-ли ће пакт, склопљен између опструкције и владе протегнути се на све законске пројекте владине или пак важи само за законски пројект о новачењу за 1903. год. Вечерњи листови, пишући о данашњим догађајима у парламенту, изражавају наду, да Угроновци не ће протегнути опструкцију на остале законске пројекте, те ће и законски пројект о новачењу за 1904. год. бити усвојен без икаквих препрека. Али крај свег тога данас склопљени мир између владе и опструкције не може бити трајан. Противности су сувише заоштрене — те неминовно мора доћи до расцепа, ако не пре а оно свакако при расправи о новом одбранбеном закону, који ће влада подастрти сабору још ове јесени. Онда ће опозиција поново тражити, да се мађарски национални захтеви испуне — али после садашњег неуспеха могуће је, да неће имати воље, да настави опструкцију. Тиса је дакле успео, да бар на неко време осигура свој положај; он ће остати угарски министар-председник, истина не с онако јаком странком, какву је Сел имао, али ипак довољном, да у сабору може радити оно што хоће.

одбије све навале видинских Турака на Тимоку. Само је моравска војска, која се утаборила на Нишу, била несретна ради неспособности свога команданта, кога уз то много способније војводе, као Петар Добрњац, не хоћаху слушати. Кнез Стеван Синђелић утаборио се с 3.000 ресавских јунака на Чегру код Ниша. На њега удари огромна војска румелијског валије и опколи га. Милоје му не хтеде помоћи. Кад му је готово сва војска у неравној, дивовској борби изгинула, он испали пушку у џебану, те однесе у ваздух и себе и све Турке, који су продрли у шанчеве. Он показа у читавој светској историји редак пример пожртвовања и обави име своје неумрлом славом.

Турци продреше у Србију па прегазише и саму Мораву те ширећи пустош продираху у Шумадију — срце Србије. Смртна паника рашири се по Београду. Родофиникин, Петар Добрњац и многи други прећоше Саву. И сама војска на Морави поче се разилазити, да спасе сваки своју жену и децу. У тако страшном часу показа се Карађорђе на висини свога положаја, у потпуном сјају своје славе. На глас о несрећи на Чегру беше он похитао на Мораву и вапредно преким мерама спречио разлажење војске српске, а победама на Липару и Црном Врху претера Турке преко Мораве и подиже поново клонули дух у војсци српској. Кад су мало затим једва једном прешли и Руси Дунаво, отидоше турске војске њима у сусрет а, Срби заузеше опет готово све оно, што су после трагедије на Чегру изгубили.

(Наставиће се.)

Руско-јапански рат.

Врховни командант руске операционе војске у Манџурији, генерал-ађутант А. Н. Куропаткин полази сутра, у суботу, 28. фебруара (12. марта) из Петрограда, да преко Москве сибирском железницом иде у Манџурију. Како брзи воз има да иде од Москве до источних крајњих тачака сибирске железнице на Тихом Океану (до Владивостока и Порт-Артура) две недеље, то би генерал Куропаткин стигао тамо око 10. (23.) и 11. (24.) марта у главни стан у Харбину, где ће се за сад по свој прилици и зауставити. За време, док генерал Куропаткин не стигне на бојно поље, Руси неће предузимати никакав одсудан корак. Да-ли ће Јапанци можда отпочети своје операције, то зависи од тога, хоће-ли њихово концентрисање и стратегијски развој толико напредовати, да би могли покушати одлучан удар.

Нови руски заповедник флоте у Источној Азији, вице-адмирал Стеван Осиповић Макаров, стигао је пре четири дана у Порт-Артур и развио је своју заставу на крстарици „Аскољду“. У исто време, кад је стигла вест о доласку Макаровљеву у Порт-Артур, јавља се и то, да је руска оклопница „Ретвизан“, коју су Јапанци приликом оног првог мучког нападаја оштетили и коју су руски непријатељи већ били сахранили, оправљена на кљуну, да је ушла у унутрашњу луку и да ће за најкраће време опет моћи тући Јапанце и то на дебелом мору. Као инвалид „Ретвизан“ се прославио одбивши нападај са „брандерима“ од 11. (24.) фебруара и спасао целу руску ескадру од велике опасности.

Одлазак ген. Куропаткина.

Главни командант манџурске војске, генерал Куропаткин, полази у суботу у Москву, где ће остати у недељу и посетити генералног губернатора Великог Кнеза Сергија, варошки магистрат и Кремљ. Одлазак експрес-возом, уз који ће бити прикопчана два вагона за врховног генерала и његов штаб, биће у недељу у вече. Генерал Куропаткин је молио, да му не чине никакве манифестације, али при свем томе нема сумње, да ће и у Петрограду и у Москви бити великих патриотских манифестација. Генералу Куропаткину стигло је из свију крајева простране Русије тма Божија поздравних телеграма са опроштајним поздравима, осим тога послато му је много новаца за војнике.

Из Порт-Артура.

У страним, па и у руским листовима било је говора о томе, да су руски официри оне ноћи, кад су Јапанци онако мучки напали на руску ескадру пред Порт-Артуром, били на балу, који је приредила супруга адмирала Старка. У ту се вест није могло веровати, а сад и гђа Старковица побија вест, да је она приредила какав бал. Сестра адмирала Алексејева осим тога објављује једно писмо адмиралово од 29. јан. (11. фебр.) које тај глас индиректно сасвим побија.

Адмирал Макаров, који је 23. фебр. (7. марта) прегледао Дањи и стигао у Порт-Артур, истакао је своју заставу на „Аскољду“.

„Ажанс Ава“ јавља из Порт-Артура: Оклопница „Ретвизан“ доведена је у унутрашњу луку. Оштета на кљуну брода већ је оправљена и за најкраће време биће „Ретвизан“ способан за акцију.

Нападај на Дањи и Порт-Артур.

Рајтеров Биро јавља из Токија, да су јапански бродови ноћу од 8. на 9. март бомбардовали утврђења у Дањем и да су онда напали на Порт-Артур.

Хоће да је закрче.

Како париски листови јављају из Токија, јапански адмирал Того добио је опет заповест, да улаз у порт-артурску луку поштопо то закрчи потопљењем трговачких бродова, а ако треба и канонијерама и прибрежним крстарицама.

Прилози на руску флоту.

Одбор за умножење руске флоте већ је скупио 15 милијона рубаља. Прилози непрестано обилато стижу. У бродарницама се грозничаво ради на оружању и опреми ратних бродова.

Капетан Рудњев.

Цар Никола II. наименовао је за свог крилног ађутанта јуначког заповедника крстарице „Варјага“, капетана 1. ранга Всеволода Рудњева.

Политички преглед.

— **Српско-бугарско братство.** Под тим насловом доноси „Българија“ врло симпатичан чланак о српско-бугарском братству а поводом доласка београдске Великошколске Омладине у Софију. Чланак почиње: „Јуче је приспела Београдска Великошколска Омладина у нашу престоницу, да учини посету студентима Вишег Училишта и да измени с њима мисли по једном животворном питању, које одавно занима умове с оне и с ове стране Тимока; но и данас није могло да буде решено у интересу обеју земља.... Ми смо не једном писали о овој теми и јасно смо исказали наше погледе. Везе о српско-бугарском братству постоје не од јуче и немогућно их је раскинути, јер потичу из срца.... Идеја за здруженост између Бугарске и Србије дубоко је укорењена у сазнање свију патриота, и нема те силе која је може избрисати. Она се јавља постепено, она има присталица својих и онда, кад званични кругови, макар у једној од ових земаља, не симпатишу њој и не одобравају је!“

У даљем разлагању пребацује званичној Бугарској, што се је врло резервисано држа-

ла према излету српске Великошколске Омладине.

Чланак се завршује: „И данас, када се узвици „живео“ и „ура“ разлежу по бугарској престоници, те да изразе велику и ничим непобедиму словенску солидарност, ми узвикујемо од свег срца браћи Србима „добро дошли!“ и желимо им потпун успех за торжанствовање српско-бугарског братства.“

И остали софијски листови, осим полузваничних, поздравили су српску омладину најсимпатичније.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 27. фебруара 1904.

— **Певачко друштво „Невен“ у Новом Саду.** Добили смо извештај овдашњег српског занатлијског певачког друштва „Невена“, које ће сад у недељу 29. фебруара (13. марта) о. г. одржати своју четврту редовну годишњу главну скупштину у здању средишне основне школе. Из рачунског годишњег извештаја овог друштва видимо, да друштво скромно, али постепено напредује, чему се само радовати можемо, јер да нема „Невена“, Нови Сад би, на срамоту своју, био без српског певачког друштва, док у њему цвета ваздан иноверних певачких друштава. Желимо „Невену“ и даљег материјалног успеха, јер морални успех, што га је „Невен“ под стручним руководством свог младог коровође г. Исидора Бајића постигао, заиста је одличан. „Невен“ има 42 певача и певачица и 66 помажућих чланова.

— **Локална лађа између Н. Сада и Каменице.** Од 22. фебр. (6. марта) о. г. отпочела је локална пловидба између Новог Сада и Каменице на лађи „Јоланци.“ Возни ред је овај: Из Новог Сада полази лађа: пре подне тежатником у 7, 9·30 и 12, после подне у 3, 5 и 6·15, недељом после подне у 3, 4, 5 и 6·15 сахати. Из Каменице: тежатником пре подне у 6, 7·30 и 10, после подне у 2, 3·30 и 6, недељом после подне у 2, 3·30, 4·30 и 6 сахати.

— **Браће га!** Пишу нам из Будимпеште: „Овдашњи чивутски листови врло су задовољни са г. дром Владимиром Димитријевићем, пештанским српско-православним парохом, што на молбу српске академске омладине будимпештанске није хтео да служи молепствије за победу наше браће Руса над јапанским насртљивцима. Г. пароху изричу за то признање, а омладину српску називају „панславистичком“ мислећи, да су је тиме ужасно нагрдили. Спомињу чивутске новине, како је „српска панславистичка“ омладина демонстровала против г. доктора и како га све српске новине нападоше „због овог домољубивог (!) поступка.“ Уједно неки спомињу и то, како г. др. Димитријевић није хтео ни Милетићу да служи парастос. Sic itur ad — mitram!“

— † **Капетан Јован Васиљевић.** Један одличан пријатељ из Петриње јавља нам, да је тамо ових дана умрео ц. и кр. капетан у миру г. Јован Васиљевић у дубокој старости од 90 година. Са својих одличних особина, које су га красиле као Србина и војника, био је у Петрињи и у околини особито поштован. Учествовао је у више ратова, те је имао златну колајну за храброст и многа друга одличја. Нека је покојном јунаку лака земља и вечан спомен међу нама!

— **Нова српска читаоница.** У Модошу је основана српска читаоница, којој је председник г. Стеван Радосав, а тајник г. Каменко Пиперски.

— † **Јулијана Дракулић.** У Будимпешти је после дуге и тешке болести 23. фебр. (7. марта) о. г. преминула гђа Јулијана Дракулић, удова ц. и кр. пуковника, у 74. години својој. Покојница је живела у Новом Саду. Оставила је иза себе ћерку Каролину. Покојници нека је вечан спомен!

— **Парастос.** Вуковарско срп. пев. друштво „Јавор“ приређује свом почасном члану, пок. Петру пл. Јурковићу и супрузи му Александри годишњи парастос у суботу 28. фебруара о. г. у тамошњој св. Николајевској цркви.

Новости са стране.

— **Бури у руској војсци.** Како „Саратовская Газета“ јавља, Бури се, чим су чули да је букнуо руско-јапански рат, дигли на ноге јуначке, да помажу Русији, чији су синови такође лили крв у бурском рату против ненаситних Енглеза. Бури знају, да иза леђа јапанских жућова у овом рату стоје они исти Енглези, који су збрисали бурске републике, и зато Бури тим вољније ступају сад у редове руске војске, да се освете јавним и тајним непријатељима руским. Како исти лист јавља, ових дана је кроз Самару пропутовало 50 Бура, који иду као добровољци на Далеки Исток. Високим узрастом и јуначким изгледом својим они су обратили на себе општу пажњу и учинили су на сваког најбољи утисак.

Радикалски уштипци..

Радикални програм садржи у себи једну тачку, која говори „о општем обезоружавању“. Зар радикали иду против свога вожда?

*

Наши калуђери као Јожика Мајер. Написали, као Мајер Србима, саборском одбору „Hands off“ што се тиче деобе манастирских земаља.

*

Радикалски попови констернирани због оног дивног чланка од Тараса у „Бранику“. Једини сомборски архиђакон и „главица саборског одбора“ изјавише, да остају и даље верни Конфуцијусу. (А да се тај чудак није звао „Конфузиус“, кад радикали тако уздишу за њим?)

*

Два гајдаша немају места у једној биртији, вели мађарска пословица. Чим је Габбор ушао у дијецезу да „мири“, његовог именјакаа шнајдер-Гавру стрпаше одмах у бувару, да не кквари један другом посао.

Брата.

НОВИЈЕ.

Берлин, 26. фебруара. „Берлинер Тагеблат“ јавља, да у Петрограду држе за неизбежан рат између Енглеске и Русије. У Русији влада велико огорчење против Енглеске.

Беч, 26. фебруара. Данас је на свеучилишту дошло до туче између словенских и немачких ђака. Због тога је свеучилиште затворено.

* * *

Руско-јапански рат.

Петроград, 26. фебруара. За јуначко држање код Чемулпа цар је одликовао команданта „Варјага“ Рудњева и команданта „Корејца“ Бјелајева орденом св. Ђорђа IV. степена. Остали официри и момци са та два брода такође су одликовани.

Лондон, 26. фебруара. Јапан хоће у Енглеској да дигне зајам.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Праг, 27. фебруара. Синоћ је поново било демонстрација против немачких ђака. Полиција и војска више пута је морала поступити против демонстраната.

Борислав (Галиција), 27. фебруара. 12 извора нафте стоје у пламену.

* * *

Руско-јапански рат.

Порт-Артур, 27. фебруара. Синоћ се указала пред Порт-Артуром јапанска флота, на коју су прибрежне батерије 50 минута пуцале. Море је врло бурно, због чега се Јапанци повукоше.

Вајхајвај, 27. фебруара. Код Хагу-а у Кореји било је битке. Кажу да су се Руси повукли с великим губитцима. Јапанска војска продире према руској позицији јужно од Мукдена. (Доста је да кажемо, да је ова вест из енглеског извора, а то толико значи, да је скроз лажна. — Ур. „Бр.“)

Петроград, 27. фебруара. Јапанци су до сада изгубили: Три велике крстарице и 4 торпедњаче.

Петроград, 27. фебруара. Ноћас је дошло код Лијаотанга до сукоба са јапанском флотом. Пошто је измењано неколико метака, непријатељ се удалио у јужном правцу. После пô сата вратило се 14 јапанских ратних бродова и отворише ватру на руске бродове.

Ниучванг, 27. фебруара. Вести о том, да су се Јапанци појавили на западној обали р. Јалу, нису вероватне.

Токио, 27. фебруара. Јапанци су од 6. марта амо трипут бомбардовали Владивосток. Једна варошка четврт запаљена је. (Јапанска лаж! — Ур. „Бр.“)

Просвета.

Предавања о балканском питању.

Од кад су почели прошлога пролећа немири и крвави бојеви у Македонији и Старој Србији, наравно да се Србија мора интересовати за развој тих догађаја и за читаво балканско питање, јер од повољног по српски народ решења балканскога питања зависи и будућност Србије. Млађи нараштај у Србији, а наиме у Београду, који има академско изображење, прегао је да са својом научном спремом расветли одношај Срба према балканском питању.

Недавно је др. Војислав Рашић, који је и досад о тој теми писао у српским и француским часописима, држао у Колу Српских Сестара у Београду предавање о теми: Срби и Балканско Питање. О том предавању доноси београдски лист „Самосталност“ у бр. 25. овај извештај:

Како предмет предавања спада у једно од најважнијих дневних питања по наше националне интересе, то је се и сам предавач трудио да што исцрпнији буде, служећи се уједно и великим мапама са границама области Немањиних и Душанових као и границама Српских претензија на Истоку.

Да би предавање било што прегледније и прибрано, подељено је на три дела: I. део Пол жај Балканског Полуострва, II. део Тежње Балканских народа и III. део Решење Балканског питања.

Говорећи о првом делу, предавач је третирао поделу и развитак раса које су решавале судбином балканског полуострва, прелазећи по том на поједине периоде, које су се појављивале према престижу појединих народности на Балкану као: јелински, римски, српски и турски период.

У другом пак делу говорећи о тежњама балканских народа наводи да су Срби од свога доласка на Балкан (које је цар Ираклије из политичких разлога позвао да се у његовим земљама населе, да би се спасао од Авара и Персијанаца) — па до пада Цариграда имали супремацију на Балкану, те извесне претензије српске на тамошње крајеве датирају се још из тог времена, што се и самом историјом документује.

Излажући тежње појединих балканских народа долази до закључка да: Румуни апсолутно немају никаква права на Балканском полуострву, а такође ни Словенци ни Хрвати, који с обзиром на насељење њихове народности у појединим крајевима полажу.

Грци пак, захваљујући симпатијама Европе, добили су оно што сами никад не би извојевали, а Срби што су год стекли, стекли су сами.

Такође да би Грци створили забуну, измислили су име Мађедонија и Мађедонац само да се Срби који у њој живе не би називао Србином.

Арбанашко питање је пак вештo убачено од стране Аустрије, како би што већи заплет створила и сондирала земљиште за њене планове, пошто је њен положај на западу као год и Турске на истоку — неприродан, што се објашњава пак и тежњама немачким, која ову на исток потискује с познатом девизом „Drang nach Osten.“

Говорећи о мешању сила у балканско питање, да оне гледају да извуку што веће користи за се, наводи два примера: улогу Аустрије за време Деспота Ђурђа и Русије за време сеобе Срба у Русију.

Из свега овога изводи: да источно питање не потиче од појаве Турака на Балкану, већ много раније, нити ће се оно решити нестанком њиховим са Балкана, и закључује да је најприроднији отпор непријатељима балканских народа у њиховом савезу са начелом „Балкан балканцима.“

Предавање је почело у 4 ч. по подне, а свршено је у 6 ч. и било је од присутне публике пропраћено живим одобравањем, што је предавач и заслужио својим трудом око опширне и темељне разраде овог врло акутног питања. **Ж.**

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 27. фебруара 1904.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	16 К	20—30 п.
Жито ново друге каквоће	16 „	— — — „
Наполица стара	15 „	60 — — „
Зоб	10 „	60—80 „
Јечам нови	10 „	80 — — „
Кукуруз стари окрњен	— „	— — — „
Кукуруз нови окрњен	10 „	— — — „
Клипови	— „	— — — „
Пасуљ бели нови	17 „	— — — „
Пасуљ жути нови	19 „	— — — „
Вика	15 „	50 — — „
Мухар	— „	— — — „
Проја	— „	— — — „
Вуна	— „	— — — „

Све од 100 клгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 27. фебруара 1904.

Волови по кил	48—50	пот.
Свињи тешки „ „	94—98	„
„ средњи „ „	92—94	„

„ лаки . . „ „	80—82	„
„ мршави по кили	1 К. 20	„
Теоци . . . . . „ „	76—80	„
Јагањци по кили „ „	78—82	„
Кљукане гуске по кил. . . .	1 круна 20 пот.	
Јаја 8 ком.	—40	„

Дневни извештај са Будимпештанске житне берзе.

Од 26. фебр. (10. марта.) 1904. п. р. (Од будимпештанске филијале Српске Банке.) Будимпешта, Váczi-utcza 34.

Промет 25.000 мет. центи

Готова роба:

	к. п.	к. п.
Шеница		
Потиска 77/82 кг. тешка — — (На 3 месеца.)	8·30	8·90
Бачка 76/78 кг. тешка — —	8·30	8·80
Банатска 75/78 кг. тешка — —	8·30	8·80
Сремска 74/78 кк. тешка — —	7·90	8·30
Раж per Cassa — — — — — — —	6·65	6·90
Јечам нов — — — — — — — — —	5·50	5·70
Зоб (овас) — — — — — — — — —	5·75	5·90
Кукуруз		
Стари — — — — — — — — —	5·70	5·90
Нови Parität Bpest — — — — — —	45·0	5·45
Чинквантин — — — — — — — —	6·20	6·30
Ситна проја — — — — — — —		
Репица		
Банатска — — — — — — — — —	—·—	—·—
Купусара — — — — — — — —	10·35	10·55
Лавено семе — — — — — — —		
Кудељно семе — — — — — — —		
Детелина		
Луцерна нова — — — — — —		
Црвена — — — — — — — — —		

Правац (тенденција): 5 пот. јефтиније.

Термини:

по закључку берзе у $^1/_2$5 сати после подне:

	к. п.	к. п.
Шеница		
за Април — — — — — — — — —	—·—	8·27
за Октобар — — — — — — — —	—·—	8·19
Раж		
за Април — — — — — — — — —	—·—	6·57
за Октобар — — — — — — — —	—·—	—·—
Зоб за април — — — — — — — —	—·—	5·62
Кукуруз за октобар — — — — — —	—·—	—·—
за Мај — — — — — — — — —	—·—	5.28
за Септембар 1904. — — — — — —	—·—	—·—
за Јуни 1904.— — — — — — —	—·—	—·—
за Јули 1904.— — — — — — —	—·—	—.
Репица (Купусара) Септембра — — — —	—.—	—·—

Све од 50 килограма.

Све врсте хране примамо у комисију на продају, а посредујемо и при купу, све уз најповољније услове.

Са ближим обавештењем стојимо радо на расположењу.

Огласи.

ВЕЛИКА

ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА

ЂОРЂА ИВКОВИЋА

У НОВОМ САДУ

У ДУНАВСКОЈ УЛИЦИ, У СОПСТВЕНОЈ КУЋИ

снабдевена са 7 машина, које креће гас-мотор, а уређена најновијим модерним и сецесије словима, украсима и шарама сваке врсте, израђује све штампарске и књиговезачке послове брзо, тачно, и на највеће задовољство, а све по цени јевтиније него игде. 42312—25

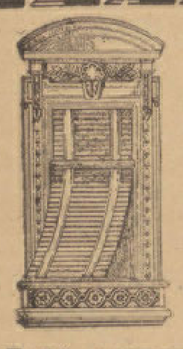

Г. СКРБИЋ

Загреб, Илица 40.

фабрика жалузија, ролета, дрвених и железних завојних капака за прозоре и дућане.

Препоручује своје признато солидне, тачне и јефтине фабрикате. 52 3—24

Ценовници бадава и франко.

ПАРНО ГЛАЧАЊЕ.

Лепо и уметно бојадисање свиле,

Завод за кемично прање и чишћење.

ХЕРМИНЕ ВАЈС пређе Драгутина Севина.

НОВИ САД, Хлебарска улица број 51.

Предузима бојадисање у свима помодним бојама: свиле конца, памука за вез и вунице, пера за женске шешире, даље мушког и женског одела, женских огртача без да се пара, платна, кућских прегача и т. д. као и индиго плаво бојадисање, које се даје прати.

Приликом смртног случаја обавља се црно бојадисање за 24 сата.

Прима асталске чаршаве, салвете, пешкире и т. д. ради рођења усљед чега ови леп и сјајан изглед добијају и као нови изгледају.

По француском начину извршује кемично чишћење одела за господу и госпође, униформе, чипака, тунис-завеса, тишлајфера, асталских и кревет-ских застирача, тепиха, сунцобрана, рукавица и т. д.

Покиснуто, упрљано и угужвано сомотско одело чисти се и оправља. 115 2—12

Цене умерене, послуга брза и солидна.

ИМАМ ИЗВРСНЕ

сибирске сољене

КЕЧИГЕ од 4 до 20 кила једна

тако исто имам

уралске ПАСТРМЕ димљене, СОМА, ШТУКЕ, СМУЂА и ДЕВЕРИКЕ суве на велико и мало продајем.

Кечигу разашиљем у 4—5 кила поштанским пакетима 1 кила К 1·60. Пастрмке 20 филира 1 комад.

Дарувар, (Славонија) у марту 1904.

Пајо Поповић.

Комисисионер првог шведског риболовног подузимачког друштва.

113 8—

Деловођу и благајника

потребујем за моју пивару у Петроварадину, од којих обојица треба да су веште књиговође а деловођа уз то још и савестан продавац. Ступити могу од данас за месец дана. Компетенти, који имају кауцију и који су у сличној радњи били, имају првенство. Осим плате, коју компетенти имају у своме оферту назначити, обојица имају још и бесплатан стан у пивари. Понуде се имају упутити на потписаног власника петроварадинске пиваре.

СТЕВАН СЛАВНИЋ

124 2—2 Н. Сад, главна ул. бр. 25.

За гојење и товљење свиња најбоље и најпробитачније средство јесте: **„МАРГУЛИТОВ крижевачки свеопшти прашак за свиње“** који поспешава тек и пробаву свиња, те их чува од болести.

Као храниви прашак препоручује се свињама по упути редовито давати, пошто се од истога најбоље помажу.

Крижевачки свеопшти прашак за свиње постигао је у хрватско-славонском, угарском, истарском, босанском и далматинском господарству веома добар успех, тако, да се може као најкорисније и најјефтиније средство препоручити.

Цена је омоту 60 потура.

Мање од 2 омота не шаље се поштом.

Наручбине од најмање 10 омота шаљу се просто од поштарине уз попуст.

У оним местима, где се **крижевачки свеопшти прашак за свиње** не добија, нека се наручи из главнога складишта:

Лекарна „код св. Тројице“

А. МАРГУЛИТА

у Крижевцима. Утемељена год. 1771.

Има-ли у којем месту више господара, који би „крижевачки свеопшти прашак за свиње наручити хтели, препоручује им се, **да се сложе и да заједно наруче, јер их исти на тај начин јефтиније стаје.** 29 8—52

СВЕ ДОСАДАЊЕ

БЕСЕДЕ ДРА МИХ. ПОЛИТА-ДЕСАНЧИЋА

II. ДЕО

СА ПОВЕСНИЧКИМ ЦРТАМА ИЗ СРПСКЕ ПОЛИТИЧНЕ БОРБЕ ОД ГОД. 1883—1898.

Садржај: Предговор. I. Ствари у Хрватској. — Крвави догађаји у Загребу због мађарских грбова. — Наша народно-црквена автономија. — Беседа на угарском сабору 26. септембра 1883. II. Борба против Кикиндског програма. — Велико-Бечкеречки и Кикиндски програм. — Посланица бирачима уздинског среза. — Избори г. 1884. III. Расуло српске народне странке. — Проглас на бираче за угарски сабор г. 1887. IV. Пред бирачки збор Сентомашки. — Сентомашки бирачки збор и његова брука — Бирачка конференција у Новом Саду. — Беседа 19. априла 1887. — Потпун расцеп у народу. — Изборно кретање. — Беседа у Белој Цркви дана 5. јуна 1887. — Пораз при изборима г. 1887. — Врхунац раздора. — Смрт Маше Димитријевића. V. Смрт Германа Анђелића. — Избор новога патријарха. — Народно-црквени сабор г. 1892. — Беседа 7. новембра 1892. VI. Избори за угарски сабор г. 1892. — Проглас на српске бираче. VII. Политична борба у новосадској муниципији. — Беседе: о Лајошу Кошуту, против народно-црквених реформа, у ствари зидања српске гимназије. VIII. Митрополијски збор у Карловцима г. 1894. и црквено-политичне реформе. — Беседа 7. априла 1894. — Одлуке збора. — Утисак митрополијског збора. IX. Беседа у спомен хрватском историчару Фрањи Рачком у „Матици Српској“. X. Народносни конгрес. — Говори на конгресу. — Народносни програм. — Његов утисак и његов значај XI Седамдесетогодишњица Милетићева. XII. Народно црквени сабор г. 1897. — Проглас на бираче. — Слога странака. — Велика победа при изборима. — Саборска адреса и говор у препоруку исте. — Одлука сабора. — Одгода. — Нови расцеп после сабора XIII. Конференција код министра-председника Банфија и патријарха Бранковића. — Говор од 6. септембра 1897. — Утисак конференције код Банфија. — Говор од 9. октобра 1897. на конференцији код патријарха. — Утисак конференције код патријарха. XIV. Протест извршнога одбора народноснога конгреса против помађаривања местних имена. — Засталост у народносној акцији. XV. Пола столећа. — Помен години 1848 Завршна реч (Развитак радикализма. Радикали према социјалистима и анархистима. Српство и Хрватство. Положај у Троједници. Народности у Угарској.)

Књига износи 306 страна велике осмине. Цена место 3 Круне сада 2 Круне. Може се добити у администрацији „Браника“

Власник и издавалац: Дружина Браника. Управник: др Мих. Полит-Десанчић. Одговорни уредник: Јанко Перић Штампарија Б. М Поповића у Н. Саду.